

Vijfde bijbelstudie over Galaten 3:1-9 – hoofdstuk 6 van ‘Tot vrijheid geroepen’, bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Ps. 105:22
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 3:1-9; Genesis 15:1-6
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

1. We moeten bij de behandeling van de brief aan de Galaten steeds bedenken dat de brief als een éénheid is geschreven. Wij zijn gewend geraakt aan een hoofdstukindeling, en daarna ook nog eens aan een indeling met kopjes boven elke perikoop. Dat is allemaal goed en het helpt zelfs om de structuur van een bijbelgedeelte beter te gaan doorzien, maar we mogen niet vergeten dat Paulus deze brief waarschijnlijk in één ruk heeft geschreven. Zo-even waren we dus nog met Paulus in gedachten in Jeruzalem, waar de broeders elkaar goed in de ogen gekeken hebben en tot goede afspraken gekomen zijn. Vervolgens kwamen we kort daarna in Antiochië, waarbij Petrus en Paulus elkaar opnieuw tegenkwamen. En ondanks alle mooie en goede afspraken ging het daar toch weer even fout. Zelfs Petrus bleek als het eropaan kwam wat judaïstisch te denken, en daarom moest Paulus hem tot de orde roepen. En vanuit die gebeurtenis ging Paulus al schrijvend vaststellen dat we niet door de werken van de wet gerechtvaardigd worden, maar door het geloof in Christus Jezus. En dan schrijft hij die heerlijke woorden in Galaten 2:20: ‘Ik ben met Christus gekruisigd; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij...’. Wat mag een kind van God dan in een heerlijke nieuwe werkelijkheid leven. En daar mochten de Galaten na hun bekering tot het geloof in de Heere Jezus Christus nu ook in delen.

2. Maar nu is het bij de Galaten in die gemeenten Lystre, Derbe, Ikonium en Antiochië in Asia zo heel anders geworden. Het is dan ook niet zo vreemd dat wanneer Paulus zich in zijn brief tot hen richt, hij heel fors uitpakt, **hfst. 3 vs.1**. ‘O gij uitzinnige Galaten!’ Uitzinnig – buiten zinnen – dwaas, onverstandig! Jullie hebben je door die judaïstische predikers laten betoveren! Jullie zijn helemaal in de ban geraakt van die mensen die zeiden dat er naast het geloof tóch nog wat bij moet. Je hoort het de judaïsten als het ware uitroepen: Dat gaat zo maar niet... En nu zijn jullie in de war geraakt, jullie menen dat er nog wat bij moet. Jullie denken dat het toch wel beter zou zijn als je je liet besnijden. Dan hoor je pas echt bij Gods volk... Hoe heeft het toch zover kunnen komen, Galaten? Hoe konden jullie nou toch zo dwaas zijn om je van die vaste basis van het geloof te laten verjagen?

Paulus zegt: Ik heb jullie toch Jezus Christus als het ware voor ogen geschilderd? Hij is toch als het ware onder u gekruisigd? Ik heb Hem toch als de Gekruisigde voor uw ogen uitgesteld? Ds. IJsselstein verwijst in zijn preek over deze stof dan naar die ontroerende passage in het formulier voor het Heilig Avondmaal: *‘Eerstelijk dat wij ganselijk in onze harten vertrouwen dat onze Heere Jezus Christus van de Vader in deze wereld gezonden is, ons vlees en bloed heeft aangenomen, de toorn Gods (onder welke wij eeuwiglijk hadden moeten verzinken) van het begin Zijner menswording tot het einde Zijns levens op aarde voor ons heeft gedragen, en alle gehoorzaamheid en gerechtigheid der Goddelijke wet voor ons heeft vervuld; voornamelijk toen Hem de last van onze zonden, en van de toorn Gods, het bloedige zweet in de hof uitgedrukt heeft; waar Hij gebonden werd, opdat Hij ons zou ontbinden; daarna ontelbare smaadheden geleden heeft, opdat wij nimmermeer te schande zouden worden; onschuldig ter dood veroordeeld is, opdat wij voor het gericht Gods zouden vrijgesproken worden; ja, Zijn gezegend lichaam aan het kruis heeft laten nagelen, opdat Hij het handschrift onzer zonden daaraan zou hechten; en heeft alzo de vervloeking van ons op Zich geladen, opdat Hij ons met Zijn zegening vervullen zou; en heeft Zich vernederd tot in de allerdiepste versmaadheid en angst der hel, met lichaam en ziel, aan het hout des kruises, toen Hij riep met luider stem: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Opdat wij tot God zouden genomen, en nimmermeer van Hem verlaten worden; en heeft eindelijk met Zijn dood en bloedstorting het Nieuwe en eeuwige Testament, het verbond der genade en der verzoening, besloten, toen Hij zeide: Het is volbracht.’* Hier wordt Christus

toch werkelijk voor ogen geschilderd! Ik denk dat Paulus hier van harte ‘amen’ op gezegd zou hebben. En Calvijn zou zeggen: Christus’ bloed heeft toch op u gedrupt, in het Evangelie!

3. Daarom zegt Paulus in **vs. 2 en 3**: ‘Dit alleen wil ik van u leren: Hebt gij de Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs? Zijt gij zo uitzinnig – bent u zo dwaas, zo onverstandig – daar gij met de Geest begonnen zijt, voleindigt gij nu met het vlees?’ Paulus zegt als het ware: ‘Galaten, vertel me eens, hoe is het in jullie leven begonnen? Hebben jullie na mijn prediking in uw midden een logische conclusie getrokken, hebben jullie een verstandig besluit genomen en met jullie verstand gezegd: Nu geloof ik in deze Messias Die Paulus gepredikt heeft? Nee toch, zo ging het toch niet! De Geest gaf toch oren om te luisteren en ogen om te zien? Hij opende toch jullie hart om acht te geven, echt te luisteren naar wat gezegd werd in de prediking? De Geest heeft jullie toch in beslag genomen, Hij heeft jullie hart toch veroverd, zodat jullie niets anders konden dan deze verkondigde Christus aanvaarden, aannemen? ‘Maar God’, zegt Paulus in Efeze 2:4-5, ‘Die rijk is in barmhartigheid door Zijn grote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus; uit genade zijt gij zalig geworden’ – en dus niet uit de werken!

Uit de prediking des geloofs, staat er aan het eind van **vs. 2**. Letterlijk staat er zoiets als: door te horen met geloof. Het horen ging samen met het geloof. In die weg hebben jullie het Woord, dat tot jullie kwam, aangenomen.

Daarom is Paulus in deze verzen zo scherp! Zijt gij zo uitzinnig? (**vs. 3**) De Galaten moeten eraan ontdekt worden hoe véér ze ernaast zitten, nu ze een andere weg dreigen in te slaan! Paulus zegt als het ware: Als God dan zo in jullie leven begonnen is, hoe is het dan mogelijk dat jullie de boodschap van het kruis weer vergeten lijken te hebben? Jullie zijn begonnen met de Geest, want de genade van Christus is door de Geest in jullie hart gewerkt, maar eindigen jullie nu in het vlees, door te geloven dat er nog wat van de mens bij moet? Gaan jullie het nu uiteindelijk zelf perfectioneren door jullie eigen werk, bijvoorbeeld door je te laten besnijden? Dat kan toch niet waar zijn? Dr. J. van Bruggen zegt het in zijn commentaar heel treffend: de Galaten waren eerst zo blij met het grote geschenk dat ze ontvangen hadden, maar nu willen ze ervoor betalen...!

4. Paulus doet vanaf vs. 2 eigenlijk niets anders dan retorische vragen stellen – vragen waarop hij geen antwoord verwacht; en dan steeds vragen die cirkelen om hetzelfde thema: het geloof tegenover de werken van de wet. Dat doet hij ook in **vs. 4** – ‘Hebt gij zoveel tevergeefs geleden?’ Eigenlijk herhaalt hij zijn beginvraag steeds opnieuw met andere woorden. De vraag in **vs. 4** lijkt wat moeilijk, maar Paulus wil vermoedelijk zeggen: Jullie hebben er zoveel voor over gehad om christen te worden – dat werd jullie door je omgeving niet in dank afgenomen – je kwam alleen te staan – heel het sociale netwerk om je heen viel weg – en je bleef over met een klein groepje christenen – het heeft strijd gekost om het oude bestaan los te laten – er is veel op jullie afgekomen aan miskennis en tegenkantsing – en zou dit alles dan tevergeefs geweest zijn – helemaal nergens voor nodig? ‘Indien ook maar tevergeefs’... De kanttekening van de SV zegt hierbij: het zij verre dat dit zou geschieden – wij zouden zeggen: laat dit alstublieft niet gebeuren; of iets anders: dat durf ik toch niet te veronderstellen – dat kan toch niet...

5. In **vs. 5** stelt Paulus nog een laatste retorische vraag over het bekende thema: ‘Die u dan de Geest verleent en krachten onder u werkt, doet Hij dat uit de werken der wet of uit de prediking des geloofs?’ Letterlijk staat er: door horen met geloof. Zo was het toch onder u? De Geest zorgde ervoor dat u ging horen met geloof – u ging gelovig horen! Het woord van Paulus over Christus werd het Woord van God! Dát hebt u geloofd... en zult u daar nu op terugkomen? Als het van Gods Geest is geweest, kan dat toch niet?

We merken wel, dat Paulus zijn Galaten niet opgeeft – hij zegt immers: Die u dan de Geest *verleent* en krachten onder u *werkt*... – tegenwoordige tijd, dat gebeurt dus *nóg*. Daarom mogen ze zich niet laten beïnvloeden door leraren die de wet prediken en de besnijdenis eisen.

6. Vanaf **vs. 6** gaat Paulus wat hij gezegd heeft, toelichten met een sprekend voorbeeld – Abraham. Op hem beriepen de judaïsten zich maar al te graag. Hij is voor hen het grote voorbeeld. Abraham had zich laten besnijden met heel zijn huis. En om in de lijn van Abraham te gaan, moesten de Galaten dat ook doen. Maar nu beroept Paulus zich ook op Abraham. Hij gaat allereerst naar **Genesis 15**. Abraham heeft – zo vertelt Genesis 14 – juist de overwinning behaald op de verenigde vorsten, hij heeft Lot bevrijd en hij is gezegend door Melchizedek. En na zijn thuiskomst maakt de Heere Zich opnieuw aan hem bekend. ‘Het woord des HEEREN geschiedde in een gezicht tot Abraham’ – en opnieuw spreekt God Zijn belofte: ‘Vrees niet Abram, Ik ben u een Schild, uw Loon zeer groot’, vs. 1. Abram begrijpt wel dat God hem opnieuw een nageslacht belooft, maar hij zegt: ‘Wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen heenga? (vs. 2) En even verder: ‘Zie, mij hebt Gij geen zaad gegeven ... de zoon van mijn huis – Eliëzer dus – zal mijn erfgenaam zijn.’ Maar de Heere spreekt dat tegen in vs. 4: ‘Die uit uw lijf voortkomen zal, die zal uw erfgenaam zijn.’ Daarop leidde de Heere Abram naar buiten en wees hem op de sterren ... ontelbaar. Daarop sprak God: ‘Zo zal uw zaad zijn’, vs. 5. En dan komt vers 6 in Genesis 15: ‘En hij geloofde in den HEERE; en Hij rekende het hem tot gerechtigheid.’ Terug naar Galaten 3; daar zien we dat Paulus zich beroept op wat hij in Genesis gelezen heeft, eveneens in **vs. 6**: ‘Gelijk Abraham God geloofd heeft, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend.’ Zie je nu wel, horen we Paulus als het ware tegen de Galaten zeggen – Abraham werd ook door het geloof gerechtvaardigd. Ik breng jullie geen nieuwe leer; dat beweren de judaïsten wel, maar het is volkomen bijbels wat ik jullie geleerd heb. De joodse Schriftuitleg had van Abraham altijd gezegd dat hij door de werken werd gerechtvaardigd. Door de eeuwen heen was dat voor de schriftgeleerden altijd het refrein geweest – kijk naar vader Abraham, hij heeft op Gods bevel de besnijdenis ingesteld – hij gehoorzaamde aan Gods wet. En nu komt Paulus en zegt: Nee, kijk nou eens naar Genesis 15:6 – daar staat het toch: Abraham geloofde, en dát werd hem tot rechtvaardigheid gerekend. Het leek dus wel nieuw wat Paulus leerde in tegenstelling tot eeuwenlange joodse Schriftuitleg, maar hij keerde juist terug naar de eenvoud van de Schrift, en daar hield hij aan vast.

7. Zo komt hij tot **vs. 7**: ‘Zo verstaat gij dan, dat degenen die uit het geloof zijn, Abrahams kinderen zijn.’ De Joden beriepen zich er altijd op dat zij de kinderen van Abraham waren. Hij was hun nationale trots, om zo te zeggen. Maar nee, zegt Paulus, dat is helemaal niet waar. De echte kinderen van Abraham zijn de gelovigen, degenen die uit het geloof zijn. Dus wat maakt je nu tot een kind van Abraham? Wat maakt je tot een kind van God? Dat is maar één ding: het geloof in Christus. Want ook Abraham zag in geloof niet alleen op het hem beloofde natuurlijke nageslacht, maar ook op hét Zaad, de beloofde Verlosser. Die uit het geloof in Christus zijn, die zijn dus kinderen van Abraham.

8. Abraham was om het zo te zeggen de eerste aan wie het Evangelie verkondigd werd – in de belofte van het zaad, en ten diepste het Vrouwenzaad. Dat maakt **vs. 8** duidelijk: ‘En de Schrift – dat wil zeggen: de Heilige Geest Die in de Schrift spreekt – te voren ziende dat God de heidenen uit het geloof zou rechtvaardigen, heeft te voren aan Abraham het Evangelie verkondigd, zeggende: In uw zullen al de volken gezegend worden.’

Paulus valt hier terug op wat de Heere in **Genesis 12:3** tegen Abraham gezegd had. Daar lezen we: ‘En Ik zal u zegenen die u zegenen, en vervloeken die u vloekt; en in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden.’ De zegen voor Abraham geldt niet alleen voor het Joodse volk, de natuurlijke kinderen van Abraham, maar die zegen strekt zich uit tot heel de wereld. Na de Pinksterdag in Jeruzalem zijn de apostelen uitgegaan, de wereld in. Eerst gebeurde dat aarzelend, beginnende van Jeruzalem, dan naar Samaria, dan nog noordelijker, richting Antiochië. En vandaaruit door de apostel Paulus verder westwaarts, naar Klein- Azië, het huidige Turkije, naar Griekenland, naar Rome... Alle apostelen zijn uitgezwermd over de wereld. Johannes zien we later in Efeze, en Petrus in Rome. Overal ter wereld wordt het Evangelie verkondigd, en overal zal men op dezelfde manier zalig worden: door het geloof alleen.

9. Paulus trekt in vs. 9 een conclusie: 'Zo dan, die uit het geloof zijn, worden gezegend met de gelovige Abraham.' God heeft Abraham gezegend in de weg van zijn geloof. Zijn nageslacht zou niet te tellen zijn. Dat gold en geldt al voor zijn natuurlijke nageslacht, het volk van de Joden. En dat geldt nog meer voor zijn geestelijk nageslacht. Het zal een schare worden die niemand tellen kan. Gelovigen die hun klederen gewassen hebben in het bloed van het Lam. Allen delend in de zegen die aan Abraham was beloofd.

Ik sluit af met een citaat van Luther uit zijn commentaar op de Galatenbrief. Naar aanleiding van Galaten 3:9 schrijft hij: *De zegen is niets anders dan de belofte van het Evangelie. Dat alle volken gezegend worden, betekent dat alle volken de Goddelijke zegen horen, dus dat de belofte gepredikt en door middel van het Evangelie onder alle volken verbreid wordt. Kortom, alle profetieën over het rijk van Christus en over de verbreiding van het Evangelie in de gehele wereld vloeien voort uit deze tekst: 'in u zullen gezegend worden'. Dat de volken gezegend zullen worden, betekent dat aan hen de gerechtigheid geschonken wordt en dat zij als rechtvaardig voorgesteld worden, wat alleen door het Evangelie geschieden kan.*

Zingen: Ps. 47:4.